

واحد توسعه تحقیقات بالینی بیمارستان بقیه الله الاعظم (عج)

مروری بر تفکر انتقادی

(ماهیت، مفاهیم و ابزارها)

مروری بر دو کتاب:

* ماهیت و کارکردهای تفکر نقادانه و خلاقانه

* مفهوم ها و ابزارهای تفکر نقادانه

مهندس محمد جواد نواحی

مجموعه راهنمای اندیشه ورزان

ریچارد پُل و لیندا اِدر

بازنویسی: مهدی خسروانی

ماهیت و کارکردهای

تفکر نقادانه
و خلاقانه

مجموعه راهنمای اندیشه ورزان

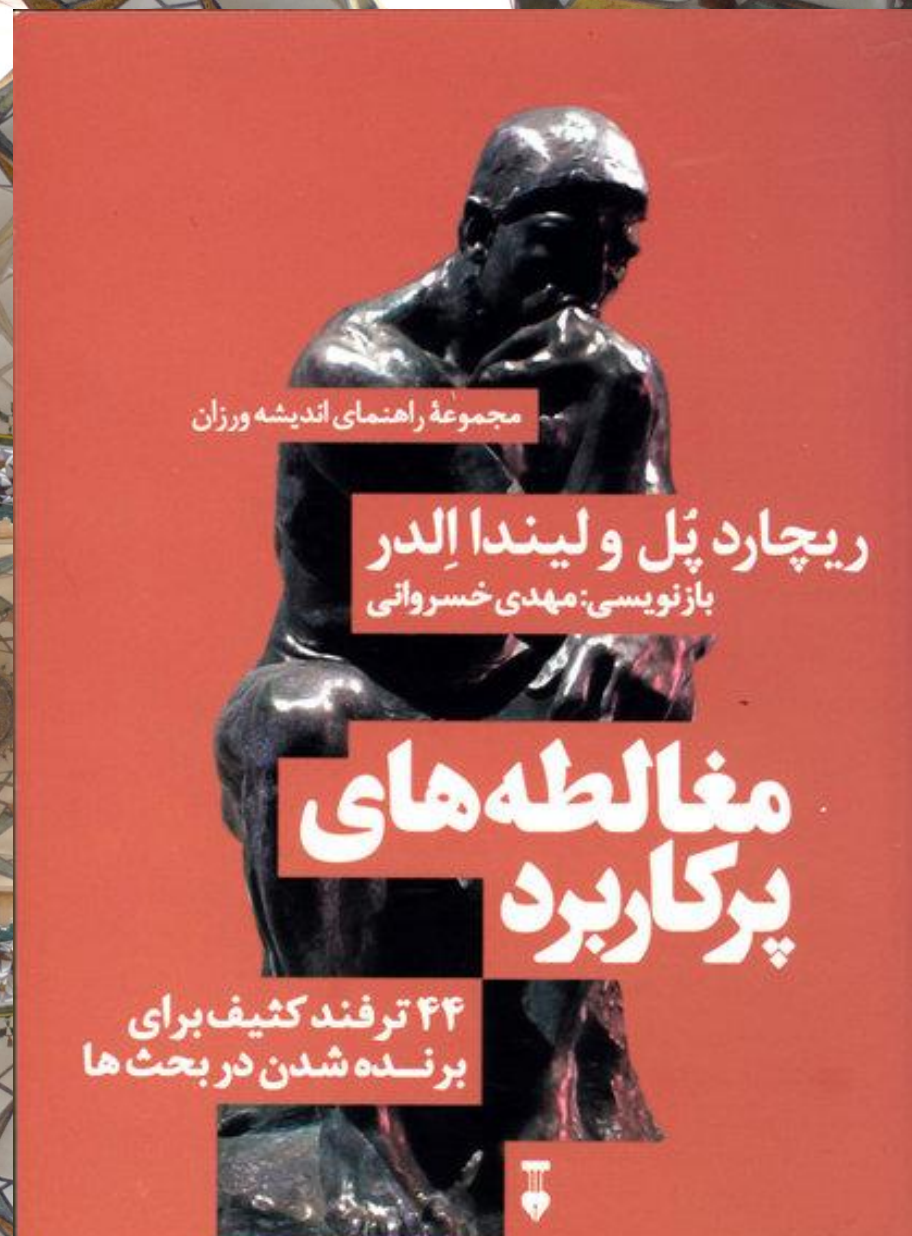
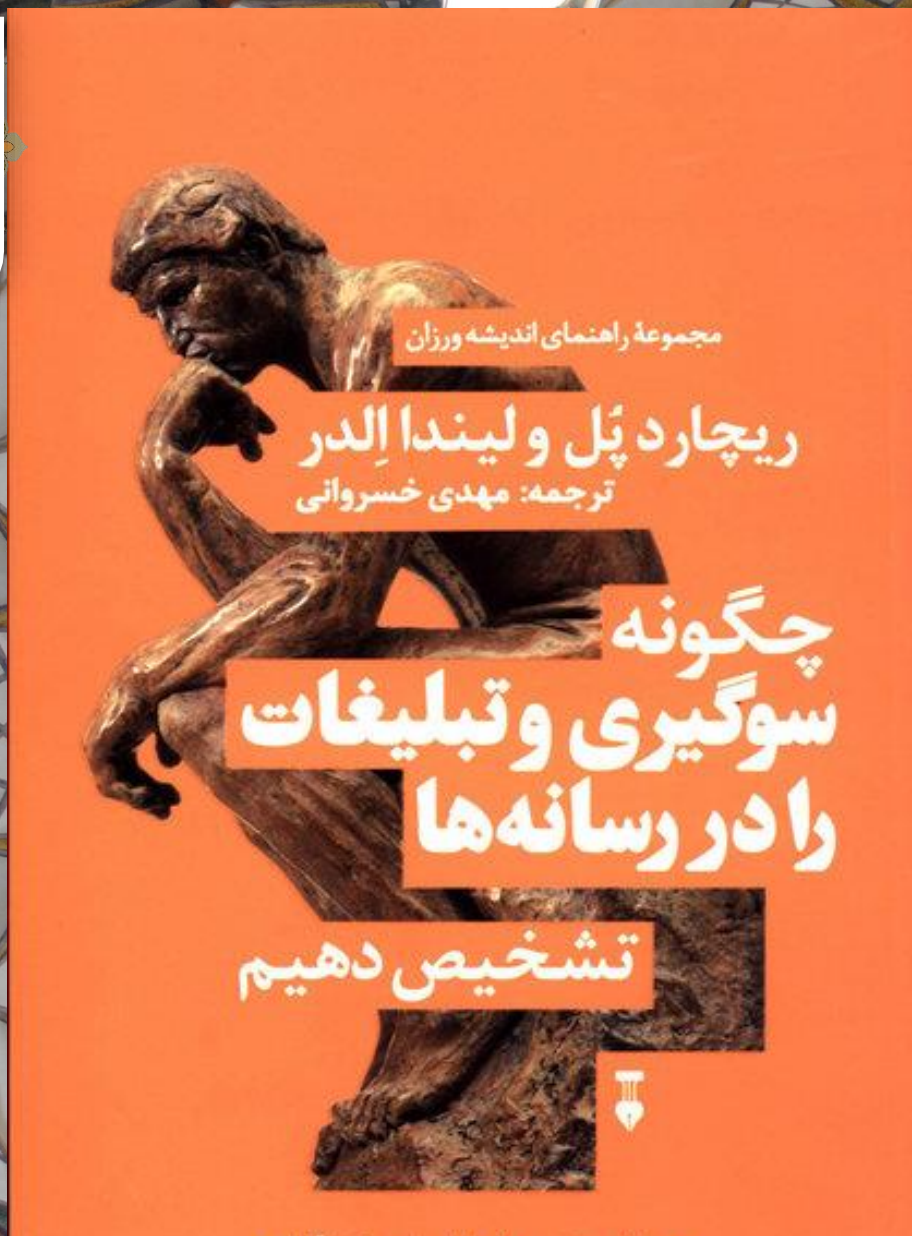
ریچارد پُل و لیندا اِدر

بازنویسی: مهدی خسروانی

مفهوم‌ها و ابزارهای
تفکر نقادانه

دو کتاب مطالعه شده برای ارائه امروز

پیشنهادهای مطالعه دو کتاب دیگر از این مؤلفین

Contents Notebook

Search This Course

1. Understanding Critical Thinking

The importance of critical thinking
1m 45s

Distinguish causes vs. consequences
4m 30s

Break big problems into small ones
2m 59s

Chapter Quiz

2. Thinking the Problem Through

Define the problem statement
2m 35s

Ask the question behind the question
2m 54s

Ask focusing questions
3m 16s

Examine past efforts
2m 28s

Use new lenses to think critically
4m 21s

How to find root causes
4m 4s

Chapter Quiz

Course Feedback
Help us make your experience better

Overview Transcript View Offline

Author

Mike Figliuolo

Released 6/6/2016 CC

Critical thinking is the ability to think reflectively and independently in order to make thoughtful decisions. By focusing on root-cause issues, critical thinking helps you avoid future problems that can result from your actions. In this course, leadership trainer and expert Mike Figliuolo outlines a series of techniques to help you develop your critical thinking skills. He reveals how to define the problem you're trying to solve and then provides a number of critical thinking tools, such as blowing up the business, asking the 5 whys, asking the 7 so whats, using the 80/20 rule, and more.

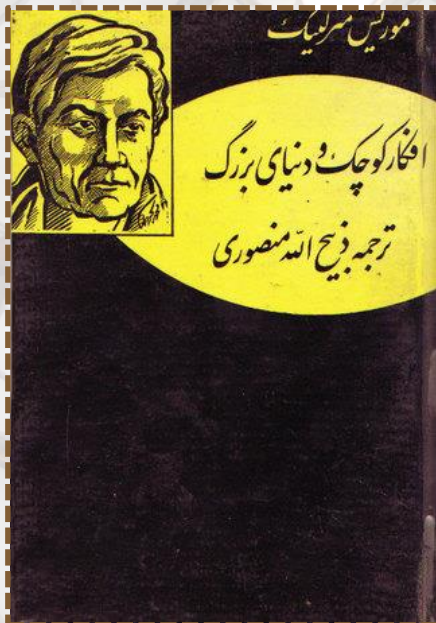
Skill Level
Appropriate for all

1h 6m

پیشنهاد مشاهده این ویدئوی آموزشی

(در گروه تلگرامی فرهنگ مطالعه بار گذاری گردیده)

پیر شدن امری اجباری و اجتناب ناپذیر است، اما رشد کردن امری اختیاری و انتخابی است.

(موریس مترلینگ... از کتاب افکار کوچک و دنیای بزرگ)

**توانایی های روانی-اجتماعی لازم برای رفتار
انطباقی و مؤثر ، افراد را قادر می سازد تا به
طور مؤثری با مقتضیات و چالش های کار و
زندگی روزمره، مقابله کنند.**
**برنامه ریزی و آموزش این مهارتها موجب
ارتقاء رشد شخصی و اجتماعی، و پیشگیری از
مشکلات روانی، اجتماعی می شود.**
این مهارتها عبارتند از:

- (۱) خودآگاهی ↔ (۲) همدلی
(۳) حل مساله ↔ (۴) تصمیم گیری مؤثر
(۵) ارتباط بین فردی ↔ (۶) ارتباط اجتماعی
(۷) تفکر خلاق ↔ (۸) تفکر نقادانه
(۹) مدیریت استرس ↔ (۱۰) مدیریت هیجانات

این مهارت‌های ده گانه دو به دو با هم مرتبط می باشند

۹ نوع دسته بندی از انواع تفکر

(۱) تفکر خلاق یا خلاقانه – Creative Thinking

(۲) تفکر تحلیلی – Analitical Thinking

(۳) تفکر انتقادی یا سنجشگرانه – Critical Thinking

(۴) تفکر عینی یا تجسمی – Concrete Thinking

(۵) تفکر انتزاعی – Abstrcat Thinking

(۶) تفکر واگرا – Divergent Thinking

(۷) تفکر همگرا – Covergent Thinking

(۸) تفکر خطی – Sequential (Linear) Thinking

(۹) تفکر کل گرا – Holistic (Non-Linear)

انتقاد یا منتقد "Critic" در انگلیسی امروزی در سه معنا به کار می رود:

- (۱) کسی که دائم به دنبال قضاوت های تند و خرده گیری و ایراد گرفتن از دیگران است.
- (۲) کسی که در تحلیل، ارزش گذاری، یا بررسی آثار هنری و ادبی تخصص دارد.
- (۳) کسی که درباره هر امری به نحو عقلانی و مستدل اظهار نظر می کند و درباره ارزش، درستی، حقانیت یا زیبایی آن به نحو مستدل قضاوت می کند.

معنای "Critical Thinking"، با توجه به ساخت کلمه عبارت است از "اندیشیدن، همانند کسی که سنجشگر است".

باید توجه داشت که هیچگاه برای اشاره به این معنا از عبارت Critical Thought استفاده نمی شود.

تأکید بر "ing" به معنای تأکید بر این نکته است که اندیشیدن یک فرآیند است.

تفکر نقاد:

یک فرآیند شناختی فعال، هدفمند و سازمان
دهی شده است که به وسیله آن، تفکر خود و
دیگران را بررسی کرده و درک خود از وقایع را
روشن کرده و ارتقاء می دهیم.

تفکر نقادانه یا "سنجشگرانه اندیشی":
هنر تحلیل و ارزش گذاری اندیشیدن با هدف
ارتقاء دادن است.

کنت آرتور دو گوبینو(از کتاب سه سال در میان ایرانیان):

*** تعریف اصطلاحی تفکر انتقادی:** تفکر انتقادی یک فرایند قضاوت خود تنظیم و هدفمند می باشد که در نتیجه تفسیر، تحلیل، ارزشیابی و استنباط شکل می گیرد. همچنین تفکر انتقادی توضیح ملاحظات بدیهی، مفهومی، متدولوژیکی، معیاری و زمینه ای قضاوت است.
(سیمپسون، ۲۰۰۲)

*** مفهوم اساسی تفکر انتقادی: توانایی تفکر و اندیشه مستدل و منطقی پیرامون مسائل و تشخیص و قضاوت صحیح درباره آنها به منظور دستیابی به زندگی موفق و سعادت مند.**

* تقسیم بندی تفکر انتقادی در روانشناسی: در روانشناسی تفکر انتقادی را به دو مؤلفه اساسی تقسیم می کنند:

- مؤلفه تمایلی (انگیزشی) تفکر انتقادی (ویژگیهای متفکرین نقاد)
- و مؤلفه مهارت های شناختی تفکر انتقادی

که البته به غیر از مهارت‌های شناختی، مهارت‌های دیگری نیز
برای تفکر انتقادی ذکر می شود که در اینجا به طور کلی نام
مهارت‌های تفکر انتقادی به آن داده شده است.

*** مفهوم تفکر انتقادی:** ما تفکر انتقادی را مهارت قضاوت خودتنظیم هدفمندی می دانیم که حاصل مهارت‌های تعبیر و تفسیر، تجزیه و تحلیل، ارزیابی و استنباط علاوه بر توضیح ملاحظات مستند، مفهومی، روش شناختی، معیار شناختی یا بافتی است که قضاوت بر اساس آنها صورت می گیرد. (انجمن فلسفی آمریکا، ۱۹۹۰)

افراد ورزیده در تفکر انتقادی (سنجشگرانه اندیشی) دارای خصوصیات زیر هستند:

- * مهارت درست پرسیدن
- * جمع آوری اطلاعات درست و حیاتی برای تصمیم گیری مبتنی بر شواهد
- * دارای مهارت تحلیل ریشه ای عوامل و سبب یابی اتفاقات و عوامل
- * دارای مهارت های استدلال علمی و پردازش مسائل
- * دارای ذهن گشوده (Open Minded) در چارچوب نظام های فکری
- * دارای ارتباطات مؤثر با دیگران و اجتناب از واکنش های هیجانی و غیر آینده نگرانه
- * استقامت، سخت کوشی و پیگیری و تمرکز بر مسائل

فرآیند تفکر انتقادی (سنجشگرانه)

(۱) تمرکز بر علل اصلی پدید آورنده مسائل
– ارزیابی نشانه ها (Symptoms)

– یافتن علل ریشه ای (Root Causes) و اطلاعات مورد نیاز

(فهم و تمایز گذاری میان علت بودن موضوعی با نتیجه بودن آن موضوع Distinguish Causes vs. Consequences)

(۲) شناسایی نتایج و تبعات مسئله و اثرات آینده آن در شکل فعلی

(۳) ترسیم نقشه فکری از مسئله

(۴) شناسایی اجزای تشکیل دهنده

(۵) **ایجاد** و شناسایی راه حل ها و تحلیل شرایط و امکان بهبود

سطح (۳) - سطح بالا

- * آشکارا تأمل گرانه است
- * مهارت در بالاترین سطح است
- * استفاده فراوان از ابزارهای تفکر انتقادی
- * همواره منصفانه است.

سطح (۲) - سطح متوسط

- * گاه تأمل گرانه و گاه نیست * مهارت متوسط
- * استفاده نسبی از ابزارهای تفکر انتقادی
- * نسبتاً منصفانه است. * بعضاً سوگیرانه و دارای سفسطه و مغالطه است.

سطح (۱) - سطح پائین

- * غیر تأمل گرانه * مهارت کم * استفاده از اطلاعات خام
- و کم پردازش شده * تا حد زیادی سوگیرانه و خود فریبانه

سه سطح اندیشه

تعمق و ژرف اندیشی در برابر مشکل دارای ۶ اصل است:

(۱) تعریف بیان درست از مشکل (Define The Problem Statement)

(۲) جستجو و یافتن پرسش های پشت هر سؤال جاری (Ask the question behind the question)

(۳) تمرکز و یافتن عناصر مؤثر بر پرسش یا مشکل (مانند مثل واقعی یا هسته اصلی ایجاد کننده مشکل، افراد اثر گذارنده یا تأثیر پذیرنده از وقوع مشکل، توالی و زمان بندی وقایع منتهی به مشکل، روشهای ارزیابی موفقیت در حل مشکل، دامنه اثر مشکل یا مسئله و ...)

(۴) ارزیابی مسائل مربوط به گذشته و مقایسه و مطابقت با راهکار های یافته شده اکنون (Examine past efforts)

(۵) آیا از نظر گاه دیگری می توان به مشکل نگاه کرد یا آیا فرصتهایی از دل این مشکل قابل پدید آمدن هست؟ (Use new lenses to think critically)

(۶) چگونگی یافتن ریشه های مشکل (منطق و ابزارهای مربوطه - How to find root causes?)

ابزارهای تفکر انتقادی Critical Thinking Tools

(۱) مهمترین ابزار در وهله نخست
آگاهی و شناخت مناسب از محیط
موضعی که مشکل یا مسئله در آن
پدید آمده است (Challenge how the business operates).

ابزارهای تفکر انتقادی

Critical Thinking Tools

(۲) استفاده از "ابزار پنج چرا"

(Use the 5 whys of critical thinking)

ابزارهای تفکر انتقادی Critical Thinking Tools

۳) استفاده از ابزار "بعدش که چی؟"

(Answer the **7** so what's)

«در انجام صحیح فرآیند تفکر انتقادی، فقط به دنبال شناسایی علل نیستیم بلکه نتایج و اثرات بعدی هم برایمان بسیار با اهمیت است چرا که عمق آگاهی و بصیرت ما را در یافته ها و راه حل هایمان افزایش می دهد»

ابزارهای تفکر انتقادی

Critical Thinking Tools

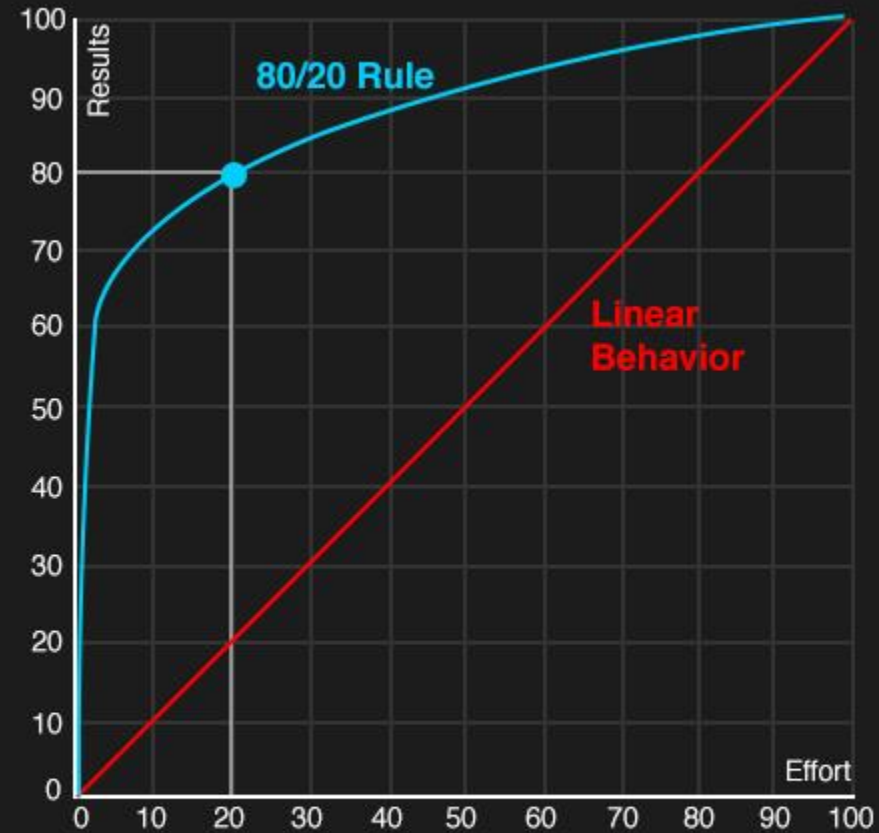
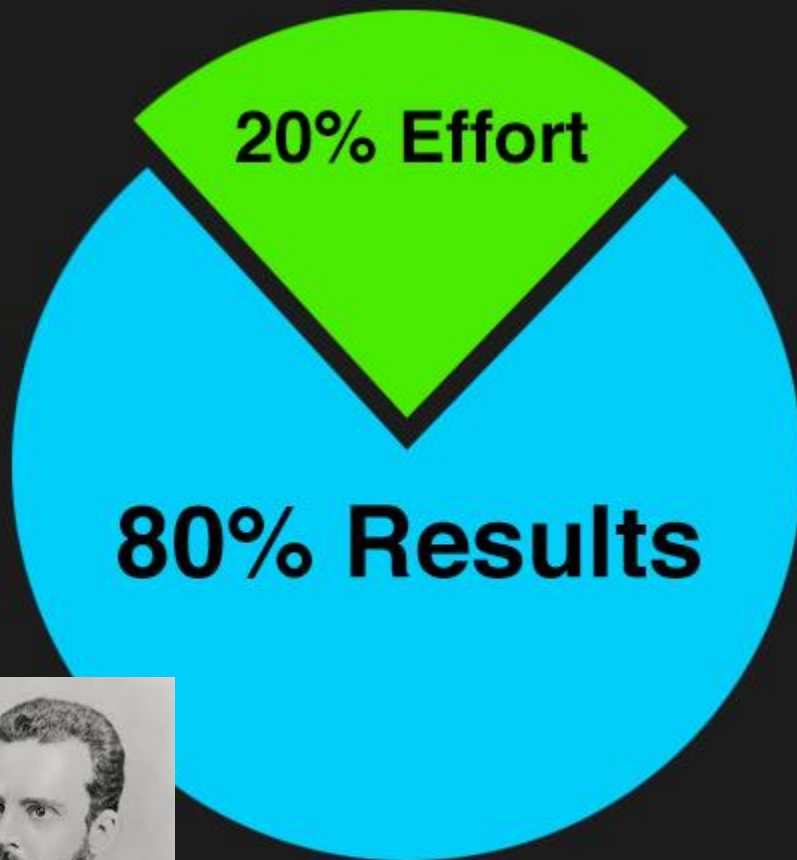
(۴) استفاده از ابزار یا اصل ۸۰/۲۰

(Use the 80/20 rule to think critically)

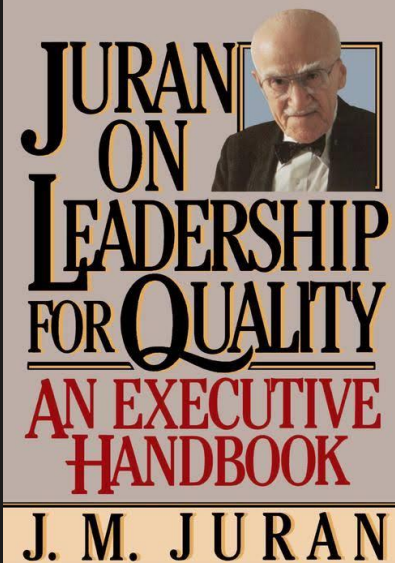
«اصل پارتو»

ابزارهای تفکر انتقادی

Critical Thinking Tools

80/20 Principle

ابزارهای تفکر انتقادی

Critical Thinking Tools

ابزارهای تفکر انتقادی Critical Thinking Tools

(ه) دانش و هنر تحلیل مسائل

(Successfully Conduct Analysis)

آنالیز یا تجزیه و تحلیل عبارتست از شکستن نظام مند (Systematic) یک مجموعه به بخش‌های کوچک برای فهم بهتر آن.
به عبارت دیگر، آنالیز، تجزیه و تحلیل داده‌ها برای گرفتن نتایج بهتر (میانبر، جایگزین و ...) می باشد.

ابزارهای تفکر انتقادی

Critical Thinking Tools

۱) شاخص گذاری و بررسی های بعدی راهکارهای صورت پذیرفته

ابزارهای تفکر انتقادی

Critical Thinking Tools

(۷) پرسیدن سؤال های به جا

* سؤال های مربوط به تحلیل

* سؤال های مربوط به ترکیب (Synthesis)

* سؤال های مربوط به ارزیابی

* سؤال های مربوط به کاربرد

* سؤال های مربوط به اطلاعات

* سؤال های مربوط به تفسیر

اخلاق نقد

معناشناسی نقد

*** ارزیابی منصفانه،** (در اصطلاح واریسی و بررسی نوشتار، گفتار یا رفتاری برای شناسایی و شناساندن زیبایی و زشتی، بایستگی و نبایستگی، بوده‌ها و نبوده‌ها و درستی و نادرستی آن است).

اخلاق نقد

ضرورت نقد

رواج آزادی اندیشه، رونق مباحث علمی، تضارب آراء و
تبادل افکار که نشانه شکوفایی فرهنگی و علمی

اخلاق نقد

شرایط اخلاقی نقد

- فهم سخن و تبصر در موضوع
- کنار نهادن حب و بغض
- پرهیز از نقد متقابل
- نقد انگیزه به جای انگیزه: به گفته بنگر نه به گوینده
- تفکیک اندیشه و رفتار از فرد
- لزوم بردباری و نقدپذیری
- پرهیز از برچسب زدن
- آغاز کردن از خود

واحد توسعه تحقیقات بالینی
مرکز آموزش درمانی، بقية الله... الا علمه

پیشنهاد مطالعه کتاب: هنر شفاف اندیشیدن

جهان آرا
محمد
شهید

بچه ها اگر شهر سقوط کرد،
دوباره آن را پس می گیریم؛
مواظب باشید ایمانتان
سقوط نکند!

با سپاس

